

afb. 3. Studie naar de hoogteligging van het maaiveld en het waterpeil over het tracé van het Waterproject.
(GAR Archief Publieke Werken, tekening nr 2430, portefeuille 1 Q 1839)

de aanleg van een woonmilieu voor de rijke burgerij toegevoegd. Deze vier verschillende stedelijke opgaven zijn op voorbeeldige wijze geïntegreerd in een ruimtelijk plan dat op de waterhuishoudkundige en bodemkundige toestand is gebaseerd. De natte gronden werden niet bouwrijp gemaakt door de grond op te hogen, maar door het waterpeil met 20 cm te laten zakken van 1.60-RP naar 1.80-RP, waarbij RP staat voor het Rottepeil dat toen 60 cm onder NAP lag. Voor de stroming is handig gebruik gemaakt van het hoogteverschil tussen de damstad en de polders eromheen en de stoommachine maakte het mogelijk deze methode ook betrouwbaar te laten zijn.⁸ Helaas werd het initiële probleem, dat van het vervuilde stadswater, door het Waterproject niet opgelost. De doorstroming was in principe goed genoeg, maar er werd meer afval in het stadswater gegooid dan kon worden weggespoeld. De hygiënische situatie veranderde pas werkelijk met de aanleg van het riool omstreeks 1890.

Het Waterproject is de verbeelding van de beschikbare techniek en ruimtelijke ordeningskwesities van die tijd. Ook representeert het de toen gangbare bouwpraktijk waarbij niet de ideeën van de stedenbouwkundige, maar de beschikbaar komende kavels het stedelijk patroon bepalen. Die hadden als grondplan een slotenstructuur, al eeuwen eerder ontstaan door zowel de waterhuishouding als de eigendomsverhoudingen. In deze gebieden brengt de gemeente volgens geplande wegen zandbanen aan door middel van de cunettenmethode, vervolgens leggen de ontwikkelaars daar de straat op aan, waarna de gemeente het onderhoud van de straten overneemt. De huizen worden op palen boven het maaiveld gebouwd en doordat de achterterreinen niet worden opgehoogd kan ook de ruimte in de souterrains worden gebruikt voor woonbare kamers. De methode van bouwrijp maken heeft zo op alle schalen invloed op de vormgeving en het gebruik van de stad.